

WIE SJOEN OS LIMBURG IS

Als geboren en getogen Limburger voelt het steeds weer goed om in Limburg te zijn. Ik ben nu al 30 jaar weg en kwam via Nijmegen, Groningen en Loenersloot uiteindelijk in de Randstad terecht, waar ik nu vlakbij de Kenemerduinen woon in Overveen. Dus ik ken het Nederlandse landschap wel, van de uitgestrekte Wadden en het Groningse vlakke land tot de blonde top der duinen en het Zandvoortse strand. Maar nergens vond ik zo'n afwisselend landschap en grote diversiteit aan planten en dieren als in Limburg.

De reden voor mijn vertrek destijds was de studie biologie en nu ben ik als hoogleraar landschapsecologie verbonden aan de Universiteit van Utrecht. Dus ik kijk niet alleen met een romantische blik naar natuur en landschap, maar ook professioneel. De romantische blik werd me met de paplepel ingegoten tijdens de vele lange wandelingen met mijn ouders, zussen en broer.

Toen heb ik geleerd om natuur te voelen en ervan te houden en dat daar geen diepgaande kennis voor nodig is over hoe alles werkt. Maar om natuur te beschermen en te herstellen is wel degelijk behalve veel liefde en toewijding ook kennis nodig. Dit themanummer bewijst dat eens te meer. Om verdroging effectief te bestrijden moeten

eerst de oorzaken van verdroging bekend zijn en vervolgens moet duidelijk zijn hoe dit via de hydrologie doorwerkt op de grondwaterafhankelijke natuur. Pas als we dat weten krijgen we een idee van de mogelijke herstelmaatregelen. Die kunnen aangrijpen op de regionale hydrologie, bijvoorbeeld door het sluiten van een drinkwaterwinning, maar ze kunnen ook op lokale schaal plaatsvinden: drainagesloten dempen, verdroogde bovengrond afgraven of vervuilde onderwaterbodem wegbaggeren. Ingrijpen op de schaal van het landschap kost vaak heel veel geld, omdat andere belangen een stap terug moeten doen. Als we een drinkwaterput sluiten moet er een andere bron voor drinkwater gevonden worden. Schoon grondwater vormt een betrouwbare en goedkope bron van drinkwater. Maaswater is dat niet: er is een groter risico van calamiteiten en het is duurder om het te zuiveren. Ook als de boer omwille van de grondwaterkwaliteit beperkt wordt in zijn gewasproductie of veebezetting kost dat geld; hij kan immers minder omzetten op hetzelfde stuk land. Lokale maatregelen zijn in de regel veel goedkoper, omdat de kosten beperkt blijven tot de concrete (vaak tech-

nische) ingrepen en als de investeringen gedaan zijn doet de natuur de rest. Ook zijn lokale herstelmaatregelen makkelijker voor elkaar te krijgen, omdat er minder partijen bij betrokken zijn. Daarom zijn de meeste herstelmaatregelen, en dat blijkt ook weer uit dit themanummer, lokaal van aard. Het is goedkoper en overzichtelijker. Daar staat tegenover dat ze ook vaak minder duurzaam zijn en iets hebben van symptoombestrijding. Het zieke natuurgebied, wordt met kunst- en vliegwerk in leven gehouden terwijl er aan de oorzaak, een slechte bloedsomloop, niets gedaan wordt.

Dat het goedkoper zou zijn is voor een deel schijn. In de kostenberekening wordt namelijk de waarde van natuur buiten beschouwing gelaten. Hoeveel is die bloeiende goudveil in het bronbos ons waard? En hoeveel zouden

we willen betalen voor die zingende Nachtegaal? Uit onderzoek blijkt dat mensen veel over hebben voor dichtbij-huis-natuur. Dus als we de biodiversiteit economisch gaan waarderen en meenemen bij de analyse van kosten en baten van natuurherstel, zou de balans wel eens kunnen doorslaan in het voordeel van de ogenschijnlijk duurder grootschalige aanpak.

De Europese Unie zou met name op de grotere schaal, en dat betekent in Limburg

ook al snel grensoverschrijdend, een veel sterkere sturende rol moeten spelen. Want het is toch te dol dat de bruinkoolgroeves in Duitsland ongehinderd door mogen gaan met het wegpompen van grondwater en dat daar in EU-verband niets aan gedaan wordt, terwijl diezelfde Europese Unie ons wel met de Habitatrichtlijn in de hand verplicht om bedreigde grondwaterafhankelijke soorten adequaat te beschermen.

Ik wil met deze visie niemand ontmoedigen. Evenmin wil ik de waarde van lokale herstelmaatregelen bagatelliseren. Maar we moeten ze blijven zien zoals ze zijn: ze helpen onze natte natuur overleven totdat er betere tijden aanbreken met minder verdroging, vermessing en verontreiniging. Dus laten we niet te snel tevreden zijn met pappen en nathouden maar strijden voor meer.

Want os Limburg mot oach sjoen zien veur us kleinkinder!

Prof. Dr. M.J. Wassen,
Universiteit Utrecht

Fred van den Brink, Jos Hoogveld en Hans de Mars worden bedankt voor hun rol als thema-redacteur bij de totstandkoming van dit themanummer. Verder kon de uitgave van dit nummer mede tot stand worden gebracht dankzij financiële steun van onderstaande organisaties:

provincie limburg

Waterschap
Peel en Maasvallei

Natuurmonumenten
Beschermt natuur in Nederland

Waterschap
Roer en Overmaas

staatsbosbeheer

Stichting
het Limburgs
Landschap